

UCHWAŁA NR XIV /106/ 2025

Rady Gminy Łyse
z dnia 14 listopada 2025r.

w sprawie przyjęcia Lokalnego planu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych gminy Łyse na lata 2025-2029

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2025r., poz. 1153 z późn. zm.) w związku z art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025r., poz. 1214 z późn. zm.), Rada Gminy Łyse uchwala, co następuje:

§1.

Przyjmuje się Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych gminy Łyse na lata 2025-2029, stanowiący załącznik do uchwały.

§2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Łyse.

§3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Rady Gminy Łyse

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

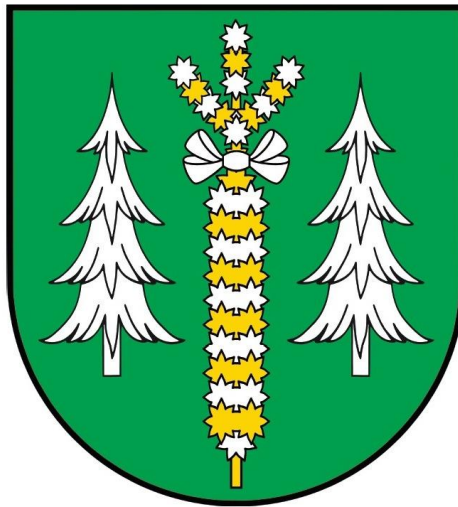
Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Załącznik
do uchwały Nr XIV/ 106/ 2025
Rady Gminy Łyse
z dnia 14 listopada 2025 r.

Lokalny plan deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych gminy Łyse na lata 2025-2029

Dokument opracowany przez:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w

Łysych

ul. Ostrołęcka 2

07-437 Łyse

www.gminalyse.pl

Przy wsparciu:

Mazowieckie Centrum

Polityki Społecznej

ul. Grzybowska 80/82

00-844 Warszawa

www.mcps.com.pl

Utila Sp. z o.o.

ul. Łotewska 17 lok. 01

03-918 Warszawa

www.utila.pl

Łyse, 2025

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Plan powstał w ramach projektu
„Dla Ciebie, dla mnie, dla nas – rozwój usług społecznych na Mazowszu”
prowadzonego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027
współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus
Priorytet IV. Spójność społeczna i zdrowie
Działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego

Wykaz skrótów	5
1. Wstęp	6
2. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych	7
3. Diagnoza	9
3.1. Charakterystyka gminy Łyse	9
3.1.1. Struktura społeczna	9
3.1.2. Główne problemy społeczne	11
3.2. Zasoby gminy Łyse	12
3.2.1. Istniejące na terenie gminy Łyse zasoby, podmioty i organizacje oraz usługi społeczne	12
3.2.2. Usługi świadczone w środowisku	15
3.3. Diagnoza potrzeb wybranych grup docelowych w podziale na obszary wsparcia	16
3.4. Analiza potrzeb	20
3.4.1. Potrzeby w zakresie świadczonych usług oraz usługi deficytowe	20
3.4.2. Potrzeby podmiotów i organizacji, w tym potrzeby kadrowe i profesji społecznych	21
3.4.3. Przyczyny braku realizacji usług społecznych	22
4. Plan rozwoju usług społecznych	24
4.1. Osoby starsze	25
4.2. Osoby z niepełnosprawnościami i osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	25
4.3. Dziecko i rodzina	26
5. Koszty realizacji planu	27
5.1. Podsumowanie kosztów	27
5.2. Zestawienie potencjalnych źródeł finansowania	27
6. Systemy monitorowania i oceny	34
6.1. Wskaźniki rezultatu i produktu	34
6.2. Opis systemu monitorowania realizacji planu i osiągnięcia wskaźników	35
6.3. Ocena skuteczności i efektywności planu (ewaluacja)	35
7. Spis elementów graficznych	36

WYKAZ SKRÓTÓW

BDL GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

DPS – Dom Pomocy Społecznej

EFS+ - Europejski Fundusz Społeczny Plus

GOPS – Gminny ośrodek pomocy społecznej

GUS – Główny Urząd Statystyczny

LPDI – Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych

MCPS – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

MRPIPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

NSP 2021 – Narodowy Spis Powszechny 2021

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

PWD – Placówka wsparcia dziennego

RMR - Region mazowiecki regionalny

ROPS – Regionalny ośrodek polityki społecznej

RWS – Region warszawski stołeczny

ŚDS – Środowiskowy dom samopomocy

UE – Unia Europejska

UM – Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie

UTW – Uniwersytet trzeciego wieku

WTZ – Warsztaty terapii zajęciowej

ZAZ – Zakłady aktywności zawodowej

ZPCh – Zakład pracy chronionej

1. WSTĘP

Niniejszy Lokalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji na lata 2025-2029 (Plan) stanowi odpowiedź na zmieniające się potrzeby mieszkańców powiatu wyzwania społeczno-demograficzne oraz zmiany jakie zaszły w sposobie prowadzenia polityki społecznej w ostatnich latach.

Przez dekady wsparcie z pomocy społecznej kierowane było przede wszystkim do grup defaworyzowanych, osób wykluczonych, doświadczających kryzysu, czy też mających trudności z adaptacją do życia społecznego. Obecnie obserwujemy zmianę w prowadzeniu polityki społecznej i rozszerzanie zakresu jej oddziaływania na wszystkich mieszkańców lokalnych społeczności. Cele tej polityki koncentrują się na budowie społeczeństwa dobrobytu z otwartym dostępem do usług społecznych świadczonych na poziomie lokalnym zgodnie z potrzebami mieszkańców i ich możliwościami finansowymi. Tak wyznaczone priorytety osiągać można tylko poprzez konsekwentną integrację i koordynację działań różnych systemów (w tym m.in. pomocy społecznej, zdrowia czy edukacji) oraz systematyczne planowanie w oparciu o dowody pochodzące m.in. z diagnozy lokalnej oraz analizy potrzeb. Wykraczanie poza instytucjonalne ramy pomocy społecznej jest więc jednym z fundamentów przedstawianego Planu, natomiast kluczowym jego założeniem jest konsekwentne realizowanie idei rozwoju usług świadczonych w miejscu zamieszkania jako alternatywy dla rozwiązań instytucjonalnych. Nie oznacza to zamykania istniejących placówek tylko planowy rozwój alternatywnych wobec nich usług tak, aby to ostatecznie mieszkaniec wybrał zgodne ze swoimi preferencjami rozwiązanie. Ważne jest też, aby ofertę usług planować w oparciu o sprawdzone modele, których skuteczność została potwierdzona w nauce i praktyce, przy zachowaniu elastyczności w dopasowywaniu rozwiązań do zmieniających się potrzeb i preferencji odbiorców.

Plan został opracowany na lata 2025-2029 przez samorząd gminy we współpracy z pracownikami Ośrodka Pomocy Społecznej, przy udziale grona ekspertów i przedstawicieli organizacji pozarządowych działających w regionie. Dokument przygotowano w oparciu o diagnozę sytuacji i potrzeb lokalnych, Strategię rozwoju usług społecznych, politykę publiczną do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego (RPDI), a także z uwzględnieniem innych europejskich, krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych. Plan określając główne kierunki zmian w systemie usług społecznych odpowiada na zdiagnozowane wyzwania, w tym w szczególności te związane ze zmianami demograficznymi skutkującymi postępującym procesem starzenia się społeczeństwa i wzrostem liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto określa kierunki zmian w obszarze świadczenia usług dla osób starszych, dzieci i ich rodzin oraz osób z niepełnosprawnościami.

Dokument obejmuje sześć rozdziałów składających się na dwie zasadnicze części – diagnostyczną i wdrożeniową. W części pierwszej (rozdział drugi i trzeci) zawarto uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych i programowych, diagnozę i analizę potrzeb (zawierającą dane na temat sytuacji demograficznej i społecznej gminy, problemów społecznych oraz realizowanych usług), a także inwentaryzację zasobów jakimi dysponuje lokalny system pomocy społecznej. Druga część – wdrożeniowa (rozdziały od czwartego do szóstego), zawiera zarówno opis planowanych do realizacji działań (podzielonych na 3 obszary interwencji: 1. osoby starsze, 2. osoby z niepełnosprawnościami, 3. dziecko i rodzina), jak i analizę kosztów realizacji Planu oraz opis systemu jego monitorowania i oceny. Dokument zawiera również spis skrótów oraz słownik kluczowych pojęć ułatwiający zrozumienie charakteru i specyfiki poszczególnych usług.

Oddajemy plan z przekonaniem, że dzięki jego realizacji w naszym powiecie powstaną warunki do przyjaznego i optymalnego rozwoju usług środowiskowych zaspakajających potrzeby naszych mieszkańców zarówno w obszarze profilaktyki, jak i wsparcia. Będziemy monitorować proces jego realizacji, a także konsekwentnie mobilizować wszystkie jednostki samorządu terytorialnego do realizacji i stymulacji podjętych w nim ustaleń.

2. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PROGRAMOWYCH

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Łyse na lata 2025–2029 jest realizowany w zgodzie z priorytetami określonymi w nadrzędnych dokumentach strategicznych. Szczególne znaczenie mają w tym zakresie strategie i programy obowiązujące na poziomie krajowym oraz regionalnym, które stanowią ramy dla kierunków rozwoju polityki społecznej i integracji lokalnej.

1. Szczebel europejski:

- Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności (2012);
- Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce z 30 czerwca 2022 r.;
- Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzona w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r.

2. Szczebel krajowy

- Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.);
- Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.;
- Narodowy Program Zdrowia 2021-2025;
- Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030;
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej;
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030;
- Strategia Demograficzna 2040;
- Włączenie społeczne w Programach Regionalnych. Rekomendacje Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

3. Szczebel wojewódzki

- Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027;
- Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Mazowieckiego 2021-2027;
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030;
- Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej na Mazowszu na lata 2021–2030;
- Program Polityki Senioralnej Województwa Mazowieckiego na lata 2022–2026;
- Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2025;
- Roczne programy współpracy Województwa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- Wojewódzki program pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi na lata 2018–2022;
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2025;
- Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych w województwie mazowieckim na lata 2022–2025.

4. Szczebel powiatowy:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Ostrołęckim na lata 2021-2030
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2023-2030
- Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową

5. Szczegół gminny:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łyse na lata 2021-2030
- Program Wspierania Rodziny w Gminie Łyse na lata 2025 – 2027

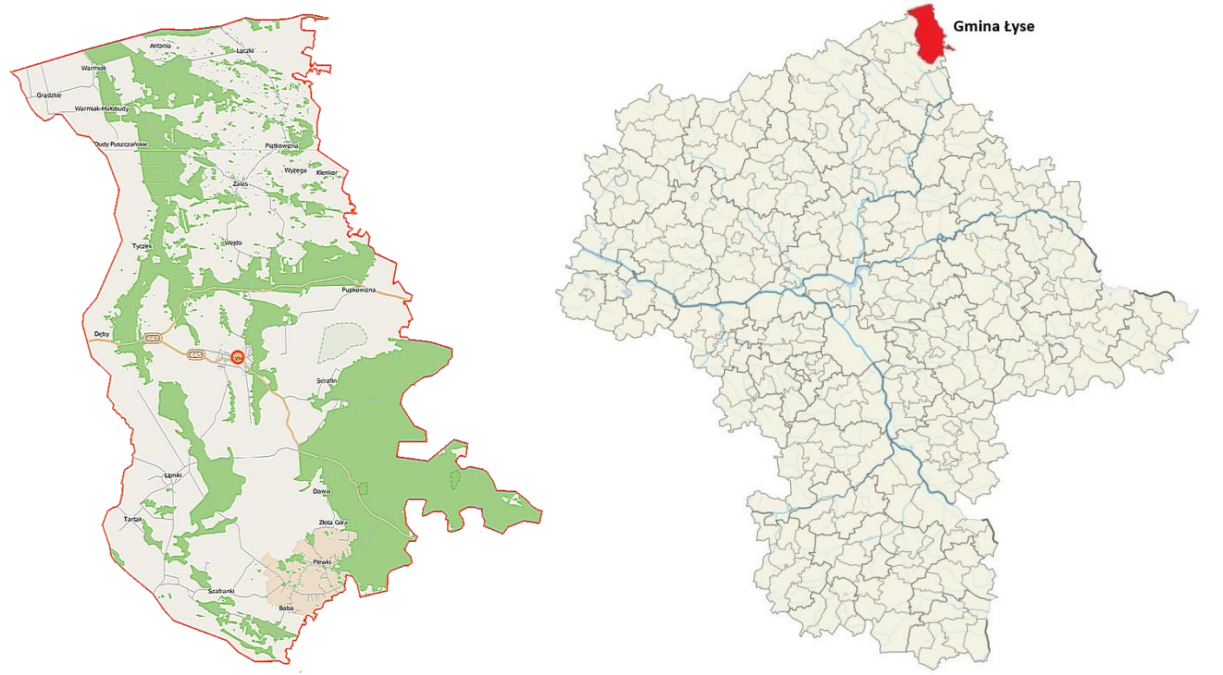
Cele Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych Gminy Łyse na lata 2025–2029 są zgodne z celami/obszarami strategicznymi zawartymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Łyse na lata 2021–2030:

- **Obszar strategiczny: Włączenie społeczności w życie Gminy**
 - Wspieranie działalności i rozwoju organizacji pozarządowych w Gminie
 - Prowadzenie działań animacyjnych w celu włączenia mieszkańców w realizację zadań pomocy społecznej w Gminie
 - Promocja aktywnej integracji i programów aktywności lokalnej
 - Promocja i wspieranie wolontariatu na rzecz pomocy społecznej
 - Rozwój edukacji prozdrowotnej w zakresie ochrony i profilaktyki zdrowotnej
- **Obszar strategiczny: Prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży**
 - Rozwój oferty skierowanej do dzieci i młodzieży
 - Rozwój wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży
- **Obszar strategiczny: Wsparcie Osób Niepełnosprawnych**
 - Zapewnienie aktywnego udziału osobom niepełnosprawnym w życiu kulturalno-społecznym
 - Zwiększenie pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych
 - Zwiększenie dostępności do usług rehabilitacyjnych
- **Obszar strategiczny: Zapewnienie pomocy i poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej**
 - Szeroka integracja osób starszych ze środowiskiem lokalnym (szkoły, placówki kulturalne)
 - Rozwój systemu opieki dla seniorów
 - Wykorzystanie potencjału seniorów
 - Integracja osób starszych i adaptacja w życiu kulturalno-społecznym

3.1.CHARAKTERYSTYKA GMINY ŁYSE

Gmina Łyse jest gminą wiejską, która zlokalizowana jest w północnej części województwa mazowieckiego, w powiecie ostrołęckim. Zajmuje powierzchnię 246,8 km². Od zachodu graniczy z gminą Myszyniec, a od południowego zachodu i południa z gminą Kadzidło. Od strony północnej i wschodniej gmina Łyse sąsiaduje kolejno z województwem warmińsko-mazurskim oraz województwem podlaskim. Przebieg granic i lokalizację gminy Łyse przedstawia **Mapa 1**.

Mapa 1. Lokalizacja gminy Łyse

Źródło: Wikipedia Łyse oraz opracowanie własne na podstawie Wikipedia Mazowieckie

3.1.1. STRUKTURA SPOŁECZNA

W latach 2022-2024 średnia liczba mieszkańców w gminie Łyse oscylowała wokół 8 177 osób. Został wówczas odnotowany spadek liczby ludności, który osiągnął wartość -0,38%. Należy przy tym również podkreślić, że na przestrzeni analizowanych lat liczba mężczyzn przewyższała liczbę kobiet średnio o 67 osób (co stanowiło średnio 0,82% ogółu mieszkańców). Szczegółowe dane dotyczące liczby mieszkańców w gminie Łyse w podziale na płeć w latach 2022-2024 zawiera **Tabela 1**.

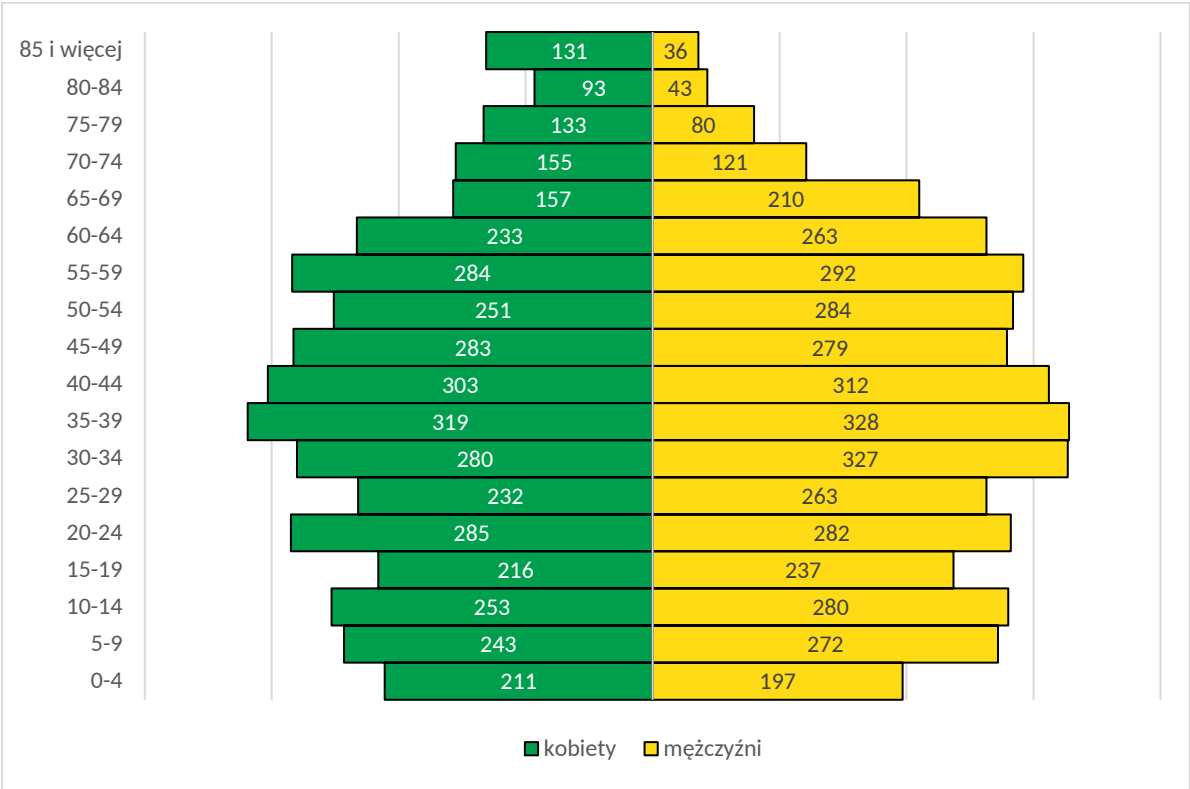
Tabela 1. Liczba mieszkańców w gminie Łyse w podziale na płeć w latach 2022-2024

Liczba ludności ogółem			Mężczyźni			Kobiety		
2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
8 199	8 164	8 168	4 132	4 112	4 106	4 067	4 052	4 062

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2024 roku najliczniejszą grupę mieszkańców gminy Łyse stanowiły osoby w wieku 35-39 (647 osób) oraz 40-44 (615 osób) lat. Poniżej progu 200 mieszkańców znalazły się dwie najstarsze grupy: osoby w wieku 80-84 (136 osób) oraz 85 i więcej (167 osób) lat. W niemal wszystkich grupach wiekowych z przedziału 0-69 lat przeważała liczba mężczyzn (z wyjątkiem grup 0-4 lat, 20-24 lata, 45-49 lat), natomiast w grupach powyżej 70 roku życia dominowała liczba kobiet. Szczegółowe dane dotyczące liczby mieszkańców w gminie Łyse w podziale na płeć i grupy wiekowe w 2024 roku przedstawia **Wykres 1**.

Wykres 1. Liczba mieszkańców w gminie Łyse w podziale na płeć i grupy wiekowe w 2024 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W latach 2022-2024 współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w gminie Łyse charakteryzował się tendencją wzrostową. Został wówczas odnotowany wzrost o 3,98%. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2024 na każde 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 20,9 osób w wieku poprodukcyjnym. W przypadku salda migracji oraz zmiany liczby ludności na 1 000 mieszkańców nie da się określić jednoznacznej tendencji. Warto jednak zaznaczyć, że od roku 2023 saldo migracji notuje ujemne wartości. Szczegółowe dane dotyczące pozostałych ważnych wskaźników demograficznych gminy Łyse (tj. współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi, salda migracji na 1 000 ludności oraz zmiany liczby ludności na 1 000 mieszkańców) zawiera **Tabela 2**.

Tabela 2. Pozostałe ważne wskaźniki demograficzne w gminie Łyse

Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi			Saldo migracji na 1 000 ludności ¹			Zmiana liczby ludności na 1 000 mieszkańców		
2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
20,1	20,3	20,9	0,4	-3,3	-1,3	-1,8	-4,3	0,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2024 roku w gminie Łyse zarejestrowanych było 276 osób bezrobotnych, co stanowiło 3,38% ogólnej liczby mieszkańców Gminy. W porównaniu do roku 2022 odnotowano wzrost o 20,52%. W przypadku poszczególnych płci w analizowanym okresie również nastąpiły wahania poziomu bezrobocia. Zarówno w przypadku mężczyzn jak i kobiet zanotowano wzrost poziomu bezrobocia kolejno o 25,93% i 15,70% ogólnej liczby mieszkańców. Szczegółowe dane dotyczące poziomu bezrobocia w gminie Łyse w latach 2022-2024 zawiera **Tabela 3**.

Tabela 3. Poziom bezrobocia w gminie Łyse w latach 2022-2024

Bezrobocie rejestrowane	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ogółem	229	263	276	2,79%	3,22%	3,38%
Kobiety	121	146	140	2,98%	3,60%	3,45%

¹ Migracje na pobyt stały gminne (miasto, wieś)

Bezrobocie rejestrowane	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Mężczyźni	108	117	136	2,61%	2,85%	3,31%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Najliczniejszą grupę mieszkańców gminy Łyse pod względem poziomu wykształcenia stanowią osoby posiadające wykształcenie podstawowe (22,08%). Nieco mniejszą grupą są osoby o wykształceniu średnim i policealnym (20,45%) oraz zasadniczym zawodowym lub branżowym (18,32%). Wykształceniem wyższym odznaczało się 10,02% mieszkańców. Najmniejsza liczba osób posiada wykształcenie gimnazjalne (3,24%) oraz podstawowe nieukończone (4,04%). Szczegółowe dane dotyczące poziomu wykształcenia mieszkańców w gminie Łyse w 2021 roku zawiera **Tabela 4**.

Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców w gminie Łyse

Wykształcenie	Liczba osób	Procent ogólnej liczby mieszkańców
Wyższe	823	10,02%
Średnie i policealne	1 680	20,45%
Zasadnicze zawodowe/ branżowe	1 505	18,32%
Gimnazjalne	266	3,24%
Podstawowe	1 814	22,08%
Podstawowe nieukończone	332	4,04%

Źródło: opracowanie własne na podstawie NSP2021 w: BDL GUS – Ludność w wieku 13 lat i więcej wg poziomu wykształcenia i płci

Wśród osób starszych w gminie Łyse zauważalny jest wzrost liczby mieszkańców – z 1319 w 2022 roku do 1347 w latach 2023–2024. Liczba osób mieszkających samodzielnie wahała się w tym czasie od 232 w 2022 roku do 227 w 2024 roku, natomiast liczba potrzebujących wsparcia wzrosła z 32 w 2022 roku do 48 w 2023 roku, po czym nieznacznie spadła do 42 w 2024 roku.

W grupie osób z niepełnosprawnościami odnotowano wyraźne wahania liczebności – od 174 osób w 2022 roku do 133 w 2023 roku, a następnie wzrost do 165 w 2024 roku. Liczba osób mieszkających samodzielnie zwiększyła się z 11 do 16, natomiast wymagających wsparcia – z 4 do 10.

Liczba osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością pozostawała niewielka, utrzymując się na poziomie 4 osób w latach 2022–2023, a w 2024 roku spadła do 2 osób. Wszystkie te osoby wymagały wsparcia.

W przypadku osób w kryzysie zdrowia psychicznego liczba ta wzrosła z 18 w 2022 roku do 21 w 2023 roku, a następnie spadła do 15 w 2024 roku. Żadna z tych osób nie mieszkała samodzielnie, natomiast liczba wymagających wsparcia utrzymywała się na stałym poziomie 4 osób rocznie.

Rodziny z dziećmi pozostają najliczniejszą grupą społeczną, licząc od 1170 osób w 2022 roku do 1198 w latach 2023–2024. Wszystkie rodziny mieszkały samodzielnie, jednak obserwuje się rosnące zapotrzebowanie na pomoc – z 202 przypadków w 2022 roku do 236 w 2023 roku, po czym w 2024 roku nastąpił spadek do 205 przypadków. Szczegółowe dane dotyczące liczby osób z danych grup społecznych w gminie Łyse w latach 2022-2024 zawiera **Tabela 5**.

Tabela 5. Liczba osób z danych grup społecznych w gminie Łyse w latach 2022-2024

Grupa społeczna	Liczba osób na terenie gminy			Liczba osób mieszkających samodzielnie			Liczba osób wymagających wsparcia		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Osoby starsze	1319	1347	1347	232	269	227	32	48	42
Osoby z niepełnosprawnościami	174	133	165	11	14	16	4	7	10
Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone bezdomnością	4	4	2	4	4	2	4	4	2
Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	18	21	15	0	0	0	4	4	4
Rodziny z dziećmi	1170	1198	1198	1170	1198	1198	202	236	205

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS oraz danych własnych Gminy

3.1.2. GŁÓWNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie Łyse w 2024 roku było ubóstwo. Świadczenia z tego tytułu otrzymało 347 osób, co stanowi 4,25% ogólnej liczby mieszkańców. Kolejnymi często występującymi powodami były: potrzeba ochrony macierzyństwa (302 osoby), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (206 osób) oraz niepełnosprawność (132 osoby). W porównaniu do 2022 roku odnotowano wzrost liczby przyznawanych świadczeń z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa (wzrost o 0,10 pp. ogólnej liczby mieszkańców), niepełnosprawności (o 0,30 pp.), długotrwałej lub ciężkiej choroby (o 0,05 pp.), bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (o 1,67 pp.) oraz przemocy w rodzinie (o 0,02 pp.). W przypadku wszystkich pozostałych powodów liczba osób otrzymujących świadczenia pomocy społecznej utrzymała się na podobnym poziomie lub uległa zmniejszeniu. Szczegółowe dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie Łyse w latach 2022-2024 zawiera **Tabela 6**.

Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie Łyse w latach 2022-2024

Powód	Liczba osób			Procent ogólnej liczby mieszkańców		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ubóstwo	441	394	347	5,38%	4,83%	4,25%
Sieroctwo	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
Bezdomność	5	2	2	0,06%	0,02%	0,02%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	295	309	302	3,60%	3,78%	3,70%
- w tym: wielodzietność	281	300	297	3,43%	3,67%	3,64%
Bezrobocie	129	102	117	1,57%	1,25%	1,43%
Niepełnosprawność	108	140	132	1,32%	1,71%	1,62%
Długotrwała lub ciężka choroba	126	96	130	1,54%	1,18%	1,59%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	70	81	206	0,85%	0,99%	2,52%
- w tym: rodziny niepełne	39	36	28	0,48%	0,44%	0,34%
- w tym: rodziny wielodzietne	19	29	170	0,23%	0,36%	2,08%
Przemoc w rodzinie	3	8	5	0,04%	0,10%	0,06%
Alkoholizm	18	23	18	0,22%	0,28%	0,22%
Narkomania	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
Zdarzenie losowe	2	0	2	0,02%	0,00%	0,02%
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0,00%	0,00%	0,00%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MRiPS-03 oraz BDL GUS

3.2.ZASOBY GMINY ŁYSE

3.2.1 ISTNIEJĄCE NA TERENIE GMINY ŁYSE ZASOBY, PODMIOTY I ORGANIZACJE ORAZ USŁUGI SPOŁECZNE

W gminie Łyse zlokalizowany jest jeden podmiot obejmujący wsparciem wybrane grupy społeczne. Jest to Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zlokalizowany przy ulicy Ostrołęckiej 2 w Łysych, który realizuje działania na rzecz wszystkich grup społecznych.

W 2024 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Łysych charakteryzował się zatrudnieniem na poziomie 7 osób, co w przekładało się na 0,86 pracownika w przeliczeniu na każde 1 000 mieszkańców gminy. We wszystkich trzech latach podmiotem prowadzącym GOPS była Gmina, a sposób kierowania placówką pozostawał niezmienny – kierownikiem. Finansowanie ośrodka w całym okresie pochodziło z budżetu gminy. Koszty utrzymania OPS systematycznie rosły:

- w 2022 roku – 761 113,04 zł,

- w 2023 roku – 943 232,24 zł,
- w 2024 roku – 1 136 844,95 zł.

Szczegółowe informacje dotyczące personelu instytucji w gminie Łyse dla lat 2022-2024 zawiera poniższa **Tabela 7**.

Ponadto mieszkańcy gminy Łyse korzystają również z usług oferowanych przez jednostki powiatowe:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – jednostka organizacyjna pomocy społecznej na szczeblu powiatowym;
- Placówka specjalistycznego poradnictwa rodzinnego;
- Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy – posiada 24 miejsca

Mimo, że w powiecie ostrołęckim nie działają Domy Pomocy Społecznej, mieszkańcy gminy Łyse mogą być kierowani w razie potrzeby do Domów Pomocy Społecznej spoza powiatu. W 2024 roku w DPS-ach przebywało 9 mieszkańców gminy Łyse, która z tego powodu opłacała pobyt na łączną kwotę 473 929 zł, co w przeliczeniu na jedną osobę stanowi koszt 52 658,78 zł.

Tabela 7. Informacje o personelu i kosztach utrzymania OPS w gminie Łyse dla lat 2022-2024

Instytucja	Ośrodek Pomocy Społecznej		
	2022	2023	2024
Liczba personelu	6	9	7
Liczba personelu na 1 000 mieszkańców	0,73	1,10	0,86
Podmiot prowadzący	gmina	gmina	gmina
Sposób kierowania	kierownik	kierownik	kierownik
Źródła i wysokości finansowania	budżet gminy	budżet gminy	budżet gminy
Koszty utrzymania [zł]	761 113,04	943 232,24	1 136 844,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów MRiPS-06

W 2024 w gminie Łyse najwięcej rodzin skorzystało z pomocy udzielanej w ramach pracy socjalnej (181 rodzin). Kolejnym rodzajem świadczeń, z którego często korzystały rodziny były świadczenia przyznane w ramach zadań własnych (158 rodzin). W porównaniu do 2022 roku nie odnotowano wzrostu żadnej kategorii świadczeń. Szczegółowe dane dotyczące liczby rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w gminie Łyse w latach 2022-2024 zawiera poniższa **Tabela 8**.

Tabela 8. Liczba rodzin korzystająca ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w gminie Łyse w latach 2022-2024

Rodzaj świadczeń	2022	2023	2024
Świadczenia pieniężne	65	56	65
Świadczenia niepieniężne	121	115	107
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	0	0	0
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	172	159	158
Pomoc udzielana w ramach pracy socjalnej	222	176	181

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportów MRiPS-03

Łączna kwota świadczeń z pomocy społecznej przekazanych w ramach zadań własnych gminy Łyse w 2024 roku wyniosła 639 807 zł. W porównaniu do roku 2022 był to wzrost łącznej kwoty świadczeń o 23,51%. Biorąc pod uwagę poszczególne rodzaje świadczeń największą kwotą w 2024 roku charakteryzowały się zasiłki stałe (298 037 zł), z których korzystały 34 osoby. Kolejnymi świadczeniami były posiłki na łączną kwotę 166 199 zł, z których skorzystało 219 osób oraz usługi opiekuńcze, z których skorzystały 4 osoby, a ich koszt wyniósł 71 669 zł. Szczegółowe dane dotyczące liczby rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych w latach 2022-2024 w gminie Łyse zawiera **Tabela 9**.

Tabela 9. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych wraz z kwotą świadczeń w gminie Łyse w latach 2022-2024

Rodzaj świadczeń	Liczba osób			Liczba rodzin			Kwota świadczeń [zł]		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Ogółem	291	293	288	172	159	158	489 419	550 324	639 807
W tym:									
Zasiłki stałe	32	32	34	32	31	34	190 749	219 064	298 037
Zasiłki okresowe	14	11	12	20 048	11	12	14	21 112	26 155
Schronienie	3	2	2	3	2	2	5 327	12 677	7 868
Posiłek	218	231	219	109	108	101	131 373	156 469	166 199
Ubranie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Usługi opiekuńcze	9	5	4	9	5	4	84 738	78 335	71 669
Poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, rodzinne)	X	X	X	3	0	0	X	X	X
Interwencja kryzysowa	X	X	X	0	0	0	X	X	X
Praca socjalna	X	X	X	222	176	181	X	X	X

Źródło: opracowanie własne na podstawie raportu MRiPS-03

3.2.2. USŁUGI ŚWIADCZONE W ŚRODOWISKU

Na terenie gminy Łyse świadczone są różnorodne usługi środowiskowe, skierowane do czterech głównych grup odbiorców: osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi oraz osób w kryzysie bezdomności lub zagrożonych bezdomnością.

Dla **osób starszych** realizowane są usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Świadczenia te obejmują 2 191 godzin rocznie i są realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej. W zależności od potrzeb, personel zatrudniany jest na podstawie umów zlecenia.

W przypadku **osób z niepełnosprawnościami**, świadczona jest asystencja osobista w wymiarze 1 019 godzin rocznie. Również i te usługi realizowane są przez OPS przy zastosowaniu elastycznego modelu zatrudnienia – osoby zatrudniane są doraźnie na umowę zlecenie, w zależności od zapotrzebowania.

Dla **rodzin z dziećmi**, w szczególności rodzin z dzieckiem z niepełnosprawnością, przewidziano wsparcie w formie pracy asystenta rodziny oraz usług opieki wytchnieniowej. Łączny roczny wymiar usług wynosi 1 004 godziny. Realizatorem jest OPS, a świadczenia zapewnia 1 asystent rodziny oraz 6 osób świadczących opiekę wytchnieniową.

Osoby w kryzysie bezdomności oraz zagrożone bezdomnością mają zapewnione całodobowe schronienie. Usługę realizuje OPS poprzez kierowanie osób potrzebujących do schronisk, z którymi gmina posiada zawarte porozumienia.

Usługi środowiskowe świadczone na terenie gminy Łyse przedstawia poniższa **Błąd! Nie można znaleźć źródła odwołania..**

Tabela 10. Usługi środowiskowe świadczone na terenie jednostki

Grupa objęta wsparciem	Formy wsparcia świadczone w środowisku	Wymiar świadczonych usług	Podmiot odpowiedzialny za realizację usługi	Liczba personelu
Osoby starsze	Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania.	2 191 godzin/rok	GOPS	W zależności od potrzeb, osoby zatrudniane na umowę zlecenia
Osoby z niepełnosprawnościami	Asystencja osobista,	1 019 godzin/rok	GOPS	W zależności od potrzeb, osoby zatrudniane na umowę zlecenia
Rodziny z dziećmi Rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym	Asystent rodziny, usługi opieki wytchnieniowej	1 004 godziny/rok	GOPS	1 asystent rodziny 6 osób świadczących usługi OW
Osoby w kryzysie bezdomności i zagrożone bezdomnością	Zapewnienie schronienia	całodobowo	GOPS	Kierowanie do schronisk, z którymi gmina ma podpisane porozumienie

Źródło: opracowanie własne

3.3. DIAGNOZA POTRZEB WYBRANYCH GRUP DOCELOWYCH W PODZIALE NA OBSZARY WSPARCIA

W celu poznania problemów i potrzeb najbardziej wrażliwych grup społecznych gminy Łyse przeprowadzono warsztaty z przedstawicielami instytucji świadczących usługi z zakresu pomocy społecznej. Diagnoza objęła cztery obszary wsparcia grup społecznych:

1. Wsparcie osób starszych
2. Wsparcie osób z niepełnosprawnościami
3. Wsparcie rodzin z dziećmi
4. Wsparcie osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Dla każdej grupy społecznej zidentyfikowano sześć obszarów tematycznych, które wymagają interwencji, ale zarazem kryją w sobie istotny potencjał rozwojowy:

1. Włączenie społeczne
2. Zdrowie
3. Pomoc i usługi społeczne
4. Edukacja
5. Kultura i spędzanie wolnego czasu
6. Infrastruktura i transport

Poniżej przedstawiono wyniki pracy warsztatowej, które na dalszym etapie tworzenia Planu stanowią podstawę opracowywania działań zwiększających inkluzywność funkcjonowania systemu pomocy społecznej.

OBSZAR WSPARCIA OSÓB STARSZYCH

- Włączenie społeczne

Osoby starsze często zmagają się z wykluczeniem społecznym, spowodowanym m.in. brakiem chęci do wychodzenia z domu, ograniczeniami zdrowotnymi i utrwalonymi stereotypami. Dodatkowo mają utrudniony dostęp do wsparcia i komunikacji, a także niską świadomość dostępnych form pomocy, co sprzyja ich wycofaniu z życia społecznego.

W obszarze włączenia społecznego osób starszych dostrzegalne są również pewnie potencjały. Aktywnie działające koła gospodyń wiejskich stanowią ważne ogniwo integrujące społeczność lokalną. Istnieje także dostęp do instytucji pomocowych, a sieć dziennych ośrodków wsparcia jest stale rozwijana. Wprowadzane są programy na rzecz włączenia społecznego, natomiast co również bardzo istotne - w społeczeństwie coraz częściej zauważa się bardziej pozytywne i pełne szacunku podejście do osób starszych.

- Zdrowie

Dużym wyzwaniem dla seniorów w gminie Łyse jest utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów oraz trudności w komunikacji. Niskie dochody często uniemożliwiają korzystanie z prywatnej opieki zdrowotnej, czy zakupu leków. Brakuje również odpowiedniej edukacji zdrowotnej, co utrudnia profilaktykę i wczesne reagowanie na problemy. Coraz większym zagrożeniem są choroby cywilizacyjne, a wiele osób starszych pozostaje bez wsparcia ze strony rodziny.

W obszarze zdrowia osób starszych zauważalne są i pozytywne, takie jak bezpłatne leki, dobry dostęp do rehabilitacji, aktywność klubów seniora oraz wsparcie pielęgniarek środowiskowych. Te elementy realnie wspierają zdrowie i samodzielność seniorów w gminie Łyse.

- Pomoc i usługi społeczne

Mała liczba osób zainteresowanych pomocą społeczną (rodzina, dzieci, pracownicy socjalni), ograniczona liczba specjalistów, niskie dochody seniorów, zaniedbywanie kompetencji miękkich w opiece nad osobami starszymi oraz niska dostępność placówek pomocy społecznej to kluczowe problemy w obszarze pomocy i usług społecznych.

Natomiast programy pomocy społecznej oferują wsparcie osobom starszym, a usługi opiekuńcze, w tym sąsiedzkie, ułatwiają codzienne funkcjonowanie. Istnieją również miejsca pomocy żywnościowej, które wspierają seniorów w trudnych sytuacjach. Dobre wyniki osiągają Dzielnicze Domy Pobytu, które zapewniają aktywizację oraz opiekę. Dodatkowo, działalność parafii, które angażują się w pomoc seniorom, organizując czas i zachęcając do wychodzenia z domu, stanowi istotny potencjał i element wsparcia.

- Edukacja

Problemy zdrowotne osób starszych oraz niechęć do korzystania z ofert edukacyjnych stanowią główne bariery w zakresie edukacji seniorów. Jednakże, w obszarze edukacji osób starszych istnieje potencjał w postaci zwiększania świadomości o zagrożeniach, szczególnie dotyczących kradzieży i oszustw. Prowadzenie kampanii informacyjnych, w tym przez policję, może pomóc seniorom w ochronie przed tymi zagrożeniami.

- Kultura i spędzanie wolnego czasu

Do głównych problemów w obszarze kultury i spędzania wolnego czasu przez osoby starsze należą trudności zdrowotne, brak komunikacji, opór przed wychodzeniem z domu oraz niedostateczna oferta aktywności, które mogłyby zachęcić seniorów do spędzania czasu w sposób bardziej aktywny i angażujący.

Natomiast istnieje wiele możliwości, które mogą wspierać aktywność osób starszych w tym obszarze. Seniorzy biorą udział w wydarzeniach kulturalnych, mają dostęp do ośrodków kultury, a także korzystają z wyjazdów integracyjnych i wycieczek parafialnych. Wspólnoty parafialne oraz kluby seniora stanowią przestrzeń do integracji i wspólnego spędzania czasu. Dodatkowo, możliwość pozyskania środków finansowych oraz wsparcie w postaci Ogólnopolskiej Karty Seniora przyczyniają się do rozwoju oferty skierowanej do seniorów. Wzrost liczby zajęć, np. w Domach Kultury, również sprzyja aktywności osób starszych.

- Infrastruktura i transport

W obszarze infrastruktury i transportu osoby starsze napotykają na takie problemy, jak trudności lokalowe (trudności z dostępem do lokali do spotkań), bariery architektoniczne oraz ograniczony dostęp do komunikacji miejskiej. Dodatkowo, często spotykają się z brakiem wsparcia ze strony najbliższych, co dodatkowo utrudnia codzienne funkcjonowanie.

Z drugiej strony, istnieje wiele potencjałów, które mogą wspierać seniorów. Dofinansowanie różnych form wsparcia, obecność Zakładów Opiekuńczo-Lecznicznych oraz Domów Pomocy Społecznej stanowi ważne źródło opieki. Pomoc ze strony sąsiadów i rodziny, posiadanie prawa jazdy i samochodu, a także dostęp do transportu kolejowego i bezpłatnej komunikacji miejskiej ułatwiają mobilność. Dodatkowo, Ogólnopolska Karta Seniora oferuje szereg zniżek i ulg, co poprawia dostępność usług.

OBSZAR WSPARCIA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

- Włączenie społeczne

Osoby z niepełnosprawnościami borykają się z wieloma trudnościami, które ograniczają ich uczestnictwo w życiu społecznym. Do najważniejszych problemów należy wykluczenie społeczne, wynikające z braku integracji oraz dyskryminacji ze strony społeczeństwa. Izolowanie się tej grupy jest powszechne, a brak odpowiednich działań aktywizacyjnych utrudnia im uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym.

Potencjałem w zakresie włączenia społecznego osób z niepełnosprawnościami są podmioty wsparcia, takie jak Warsztaty Terapii Zajęciowej, Środowiskowy Dom Samopomocy i Centrum Opieki Medycznej, które oferują integrację i aktywizację społeczną.

- Zdrowie

W obszarze zdrowia problemem jest odległy czas oczekiwania na wizyty u specjalistów oraz ogólna niewystarczająca dostępność usług medycznych. Potencjałem są prywatne placówki, które mogą zapewnić szybszy dostęp do opieki zdrowotnej.

- Pomoc i usługi społeczne

W obszarze pomocy i usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami widoczne są problemy związane z trudnościami w samodzielnej egzystencji, zbyt małą liczbą ośrodków wsparcia oraz brakiem chętnych do wolontariatu. Dodatkowo, brakuje odpowiedniej pomocy dla osób z niepełnosprawnościami, wykorzystującej nowoczesne technologie.

Jednakże, widać wzrost świadomości o dostępnych formach wsparcia, co realnie przekłada się na poprawę sytuacji osób z niepełnosprawnościami w obszarze pomocy i usług społecznych. Powstają instytucje asystenta rodziny i osoby z niepełnosprawnością, a opiekunki domowe i środowiskowe zapewniają codzienną pomoc. Programy wytchnienia dla rodziców umożliwiają im odpoczynek i regenerację.

- Edukacja

W obszarze edukacji dla osób z niepełnosprawnościami występują problemy związane z ograniczoną dostępnością, brakiem opiekunów w placówkach oraz niedostosowaniem szkół do potrzeb osób z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Potencjał stanowią Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze, asystenci osób z niepełnosprawnościami, a także placówki edukacyjne z oddziałami integracyjnymi lub specjalnymi, które mogą lepiej dostosować ofertę do indywidualnych potrzeb uczniów.

- Kultura i spędzanie wolnego czasu

Osoby z niepełnosprawnościami napotykają na liczne bariery w zakresie kultury i spędzania wolnego czasu, m.in. w postaci braku dostępności do wielu obiektów, barier architektonicznych, braku chęci uczestnictwa w różnych inicjatywach oraz niskiej aktywności społecznej. Potencjałem w tym obszarze są specjalne oferty skierowane do różnych grup osób z niepełnosprawnościami, zapewnienie dostępności przez samorządy, organizowanie pikników oraz wyjazdów integracyjnych do domów kultury, które mogą zwiększyć ich udział w wydarzeniach kulturalnych i społecznych.

- Infrastruktura i transport

W kontekście infrastruktury i transportu osoby z niepełnosprawnościami mierzą się z takimi trudnościami, jak bariery architektoniczne (brak wind, podjazdów), brak mieszkań treningowych lub wspomaganych, ograniczona oferta połączeń transportu publicznego, niedostosowanie komunikacji autobusowej i taksówek do ich potrzeb, a także brak środków na zakup samochodu.

Potencjał w tym zakresie obejmuje dostosowanie budynków publicznych do osób z niepełnosprawnościami, rosnącą tendencję finansowania placówek integracyjnych oraz dofinansowania na rozszerzenie oferty połączeń transportu publicznego, co mogłoby znacząco poprawić mobilność i dostępność usług dla tej grupy.

OBSZAR WSPARCIA RODZIN Z DZIEĆMI

- Włączenie społeczne

W obszarze włączenia społecznego rodzin z dziećmi zdiagnozowane zostały problemy takie jak dyskryminacja, mała liczba osób chętnych do angażowania się w działania społeczne, obecność ogródków piwnych, które mogą ograniczać przestrzeń do integracji, oraz brak zaangażowania w współorganizowanie wydarzeń. Dodatkowo, rodziny często borykają się z brakiem wsparcia w trudnych chwilach, a także z plotkarstwem, kłótniami i odrzuceniem ze strony społeczności. Zjawisko starzenia się społeczeństwa również wpływa na te problemy, pogłębiając poczucie izolacji.

Dostrzega się potencjały w tym obszarze związane z integracją społeczności lokalnej, posiadaniem silnej tożsamości oraz aktywnością w organizacjach takich jak Koła Gospodyń Wiejskich, Ochotnicze Straże Pożarne oraz organizacje non-profit. Wzrost poczucia potrzeby wsparcia i integracji przyczynia się do tworzenia silniejszych więzi społecznych, co pomaga w przezwyciężeniu problemów związanych z izolacją.

- Zdrowie

W obszarze zdrowia rodzin z dziećmi problemy dotyczą ograniczonego dostępu do specjalistów i badań, braku diagnostyki dziecięcej, niedostatecznej profilaktyki zdrowotnej, negatywnych nawyków żywieniowych oraz problemu uzależnień. Potencjałem jest rozwój działalności przychodni lekarzy

rodzinnych oraz poszerzanie działań profilaktycznych, co może poprawić dostępność opieki zdrowotnej i zwiększyć świadomość zdrowotną wśród rodzin.

- Pomoc i usługi społeczne

Rodziny z dziećmi mierzą się z problemami takimi jak wycofanie społeczne, zamykanie się na wsparcie, dominacja tematów trudnych w relacjach, czy zastępowanie bezpośrednich kontaktów mediami społecznościowymi. Brakuje też skutecznych mechanizmów ochrony rodzin. Mimo to, zauważalnym potencjałem są funkcjonujące poradnie, zaangażowana kadra Ośrodka Pomocy Społecznej, realizowane projekty społeczne, Zespoły Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz działalność świetlic środowiskowych, które tworzą przestrzeń do wsparcia i budowania relacji.

- Edukacja

W obszarze edukacji rodziny z dziećmi borykają się z nierównym dostępem do usług edukacyjnych, niedoborem żłobków, brakiem wsparcia ze strony specjalistów takich jak pedagodzy czy psychologowie, a także z przeciążeniem systemu edukacyjnego i ignorowaniem sygnałów problemów u dzieci. Jednocześnie dostrzegalne są pozytywne zmiany – obecność pielęgniarek w szkołach, otwartość na nowe rozwiązania, coraz lepsza współpraca między instytucjami, funkcjonowanie dzienników elektronicznych oraz stopniowe zwiększanie liczby godzin specjalistycznego wsparcia.

- Kultura i spędzanie wolnego czasu

Rodziny z dziećmi często mają ograniczone możliwości uczestnictwa w życiu kulturalnym z powodu niedostosowanej oferty, braku wydarzeń w dogodnych godzinach czy zbyt małej liczby bezpłatnych zajęć. Niska frekwencja na spotkaniach integracyjnych również wskazuje na potrzebę większej aktywizacji. Szansą na poprawę sytuacji jest rozwój oferty kulturalnej uwzględniającej potrzeby rodzin oraz dobra dostępność infrastruktury sportowej, która może wspierać wspólne spędzanie czasu i budowanie więzi społecznych.

- Infrastruktura i transport

Wyzwania związane z infrastrukturą i transportem dotyczą wielu rodzin z dziećmi –pojawiają się problemy od trudnego dostępu do budynków publicznych, przez niedoposażone placówki, po niewystarczającą komunikację. Mimo to w wielu miejscach widoczny jest rozwój – powstają place zabaw, poprawia się stan dróg, a część obiektów publicznych staje się coraz bardziej dostępna.

OBSZAR WSPARCIA OSÓB W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

- Włączenie społeczne

W obszarze wsparcia osób w kryzysie zdrowia psychicznego kluczowe problemy dotyczą stygmatyzacji, zamknięcia pomocy w ramach instytucji oraz braku dostępnych grup wsparcia, które mogłyby umożliwiać wymianę doświadczeń i budowanie relacji w środowisku zrozumienia i akceptacji.

Potencjał w zakresie włączenia społecznego osób w kryzysie zdrowia psychicznego stanowią działania w obszarze edukacji włączającej oraz funkcjonowanie Środowiskowych Domów Samopomocy, które oferują wsparcie w codziennym funkcjonowaniu i sprzyjają budowaniu więzi społecznych.

- Zdrowie

W obszarze zdrowia problemy dotyczą głównie trudnego dostępu do psychoterapii, zbyt małej liczby psychologów oraz niewystarczającej wiedzy lekarzy pierwszego kontaktu na temat problemów psychicznych. Jednocześnie pozytywnym aspektem jest funkcjonowanie poradni zdrowia psychicznego dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz dostępność psychiatry specjalizującego się w pracy z najmłodszymi.

- Pomoc i usługi społeczne

Problemy w obszarze pomocy i usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego obejmują m.in. brak bezpłatnej psychoterapii i terapii rodzinnej, niedobór specjalistów, długie kolejki do placówek pomocy społecznej, niewystarczającą liczbę punktów wsparcia, brak psychiatrii dziecięcej oraz wysokie koszty prywatnych konsultacji. Wciąż brakuje też odpowiedniego wyposażenia gabinetów oraz szybkich procedur objęcia opieką. Wskazano również na brak pomocy seksuologicznej osobom w kryzysie zdrowia psychicznego.

Jednocześnie dostrzegalne są pozytywne aspekty, takie jak rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych, funkcjonowanie asystentów osób z niepełnosprawnością, Środowiskowych Domów Samopomocy, punktów konsultacyjnych, obecność psychologów w szkołach, oddziałów psychiatrycznych dla dorosłych, a także regulacje wynikające z ustawy o zdrowiu psychicznym.

- Edukacja

W obszarze edukacji wyzwaniami są przede wszystkim: niewystarczająca liczba psychologów szkolnych, ograniczony czas ich pracy, a także długie terminy oczekiwania na konsultacje. Brakuje również bezpłatnych zajęć rozwijających kompetencje społeczne (np. Treningu Umiejętności Społecznych), kampanii informacyjnych na temat zdrowia psychicznego oraz programów wspierających rodziców w rozpoznawaniu i reagowaniu na problemy dzieci i młodzieży. Niska świadomość społeczna wciąż pozostaje barierą w podejmowaniu działań profilaktycznych.

Z drugiej strony, dostrzegalne są pozytywne tendencje – rozwijana jest edukacja włączająca, w szkołach pojawiają się nauczyciele wspierający, a także funkcjonują programy Wczesnego Wspomagania Rozwoju, które umożliwiają wcześniejsze rozpoznawanie i wsparcie dzieci z trudnościami rozwojowymi i emocjonalnymi.

- Kultura i spędzanie wolnego czasu

W kontekście kultury i możliwości spędzania wolnego czasu w przypadku osób w kryzysie zdrowia psychicznego należy zwiększyć różnorodność dostępnych aktywności. Problemem jest wykluczenie społeczne, brak odpowiedniego systemu wsparcia, a także stygmatyzacja, która skutkuje niechęcią do włączania tych osób w zajęcia integracyjne czy pozalekcyjne. Dodatkowo, oferta zajęć dodatkowych często jest ograniczona i niedostosowana do potrzeb.

Potencjał stanowią już funkcjonujące miejsca takie jak świetlice środowiskowe oraz Dom Seniora, które – odpowiednio rozwijane i dostosowane – mogą stać się przestrzenią integracji, aktywizacji oraz wsparcia dla osób w kryzysie psychicznym.

3.4. ANALIZA POTRZEB

3.4.1. POTRZEBY W ZAKRESIE ŚWIADCZONYCH USŁUG ORAZ USŁUGI DEFICYTOWE

W gminie Łyse występują poważne braki w dostępie do usług psychoterapeutycznych, w tym psychoterapii dla dzieci i młodzieży oraz psychiatrii specjalistycznej – zwłaszcza dziecięcej. Niewystarczająca liczba lekarzy specjalistów, w tym psychologów, znacząco ogranicza możliwości wsparcia osób zmagających się z kryzysem zdrowia psychicznego. Dodatkowo, mieszkańcy nie mają dostępu do bezpłatnej pomocy prawnej, która mogłaby stanowić istotne wsparcie w trudnych sytuacjach życiowych.

W szkołach brakuje pielęgniarek, co przekłada się na ograniczoną opiekę zdrowotną nad dziećmi i młodzieżą. W obszarze pomocy społecznej widoczny jest niedobór pracowników socjalnych, asystentów rodziny oraz opiekunów świadczących opiekę wytchnieniową. Skutkuje to przeciążeniem dostępnej kadry i utrudnionym dostępem do wsparcia dla najbardziej potrzebujących mieszkańców.

W gminie brakuje również działań profilaktycznych w zakresie zdrowia psychicznego, szczególnie tych adresowanych do dzieci i młodzieży. Niewystarczające są także kampanie informacyjne podnoszące świadomość społeczną na temat zagrożeń związanych ze zdrowiem psychicznym. Dodatkowym problemem jest brak bezpłatnych zajęć z Treningu Umiejętności Społecznych (TUS), które mogłyby wspierać rozwój kompetencji interpersonalnych, zwłaszcza wśród młodszych mieszkańców.

Niedostateczne są także usługi dedykowane osobom uzależnionym i współuzależnionym – w tym brak punktów konsultacyjnych czy grup wsparcia. Osoby z niepełnosprawnościami również zmagają się z ograniczonym dostępem do wsparcia – brakuje asystentów, mieszkań treningowych oraz chronionych, co utrudnia ich integrację ze społecznością lokalną. Problematyczny pozostaje także

deficyt psychologów szkolnych oraz brak specjalistycznego wsparcia w placówkach edukacyjnych, co przekłada się na trudności w udzielaniu skutecznej pomocy dzieciom i młodzieży.

3.4.2. POTRZEBY PODMIOTÓW I ORGANIZACJI, W TYM POTRZEBY KADROWE I PROFESJI SPOŁECZNYCH

Poniżej przedstawiono kluczowe potrzeby i problemy, które zostały zgłoszone przez instytucje oraz organizacje działające na rzecz wsparcia społecznego w gminie Łyse. Szczególny nacisk położono na zagadnienia związane z kadrą oraz profesjami społecznymi. Obok zidentyfikowanych braków i barier wskazano także dostępne zasoby i mocne strony lokalnego systemu wsparcia, które mogą stanowić solidną podstawę do jego dalszego rozwoju i usprawnienia.

POTRZEBY PODMIOTÓW I ORGANIZACJI

- Infrastruktura i wyposażenie

W gminie Łyse wiele budynków wciąż nie jest w pełni dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnością – występują liczne bariery architektoniczne, a ograniczone zasoby finansowe utrudniają ich modernizację i odpowiednie doposażenie. Problemem pozostaje również brak nowoczesnych technologii oraz pomocy terapeutycznych, szczególnie w zakresie wsparcia psychologicznego i pedagogicznego, co wpływa na jakość świadczonych usług. Dodatkowo wysokie koszty testów diagnostycznych oraz niedostateczne wyposażenie gabinetów ograniczają skuteczność udzielanej pomocy.

Wśród istotnych deficytów wskazuje się także brak mieszkań treningowych i chronionych oraz niewystarczającą liczbę lokalnych ośrodków wsparcia – wiele z nich znajduje się w znacznej odległości od miejsc zamieszkania mieszkańców. Ograniczony dostęp do transportu publicznego, niska częstotliwość połączeń i długie czasy dojazdu dodatkowo pogłębiają ten problem.

Zidentyfikowany potencjał infrastrukturalny obejmuje możliwość adaptacji istniejących obiektów, takich jak świetlice wiejskie czy budynki Ochotniczej Straży Pożarnej, na potrzeby społeczne – przy wsparciu z dostępnych funduszy zewnętrznych. Na terenie gminy funkcjonują już formy wsparcia, w tym Warsztaty Terapii Zajęciowej, Świetlica Środowiskowa, punkty konsultacyjne dla osób uzależnionych oraz oddziały psychiatryczne i leczenia uzależnień. Ważnym atutem jest także zapewnienie bezpłatnego dowozu uczestników do placówek/usług typu ŚDS i WTZ.

- Współpraca

W gminie Łyse nie działają fundacje ani stowarzyszenia skoncentrowane na wsparciu osób starszych, co znacznie ogranicza zakres możliwych działań kierowanych do tej grupy. Odczuwalny jest również brak wolontariuszy, a współpraca z placówkami ochrony zdrowia bywa utrudniona – szczególnie w kontekście wymiany informacji i jasnego określenia kompetencji poszczególnych instytucji, co często pozostawia mieszkańców bez odpowiednich wskazówek, gdzie szukać pomocy. Wsparcie dodatkowo komplikuje postawa części beneficjentów, którzy prezentują roszczeniowe podejście i mają wygórowane oczekiwania wobec instytucji. Istotnym problemem są także długotrwałe procedury, które spowalniają działania pomocowe i zmniejszają ich efektywność.

Mimo tych trudności, gmina Łyse posiada istotny potencjał do budowania współpracy. Przejawia się on w zaangażowaniu lokalnych organizacji, takich jak koła gospodyń wiejskich, Ochotnicza Straż Pożarna, parafie, szkoły, placówki zdrowia, posterunek policji, samorząd oraz lokalni przedsiębiorcy. Wspólne inicjatywy mogą być rozwijane w oparciu o projekty i działania międzysektorowe, a także poprzez wykorzystanie narzędzi cyfrowych – np. platform emp@tia czy ePUAP – które ułatwiają dostęp do informacji i usług.

Atutem gminy jest również funkcjonowanie grup wsparcia oraz punktów konsultacyjnych dla osób uzależnionych i współuzależnionych. Ważnym wsparciem jest także korzystanie z rozwiązań określonych w ustawie o zdrowiu psychicznym, co porządkuje działania w tym obszarze i daje podstawy do dalszego rozwoju lokalnego systemu wsparcia.

POTRZEBY KADROWE I PROFESJI SPOŁECZNYCH

W gminie Łyse odnotowuje się wyraźny deficyt osób chętnych do pracy w publicznych placówkach pomocy społecznej, co wynika głównie z niskiego poziomu wynagrodzeń. Braki kadrowe dotyczą wielu obszarów – zarówno służby zdrowia (szczególnie specjalistów i pielęgniarek w szkołach), jak i pomocy społecznej, gdzie odczuwalny jest niedobór pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny. Osoby zatrudnione w tych sektorach są często przeciążone obowiązkami, co zwiększa ryzyko wypalenia zawodowego. Dodatkowym problemem jest migracja wykwalifikowanej kadry do większych ośrodków miejskich oraz niewystarczające środki finansowe na zatrudnienie nowych pracowników.

Mimo tych trudności, gmina Łyse dysponuje wartościowym potencjałem w zakresie rozwoju kadr i zawodów pomocowych. Na jej terenie funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Koła Gospodyń Wiejskich, a także opiekunki środowiskowe i asystenci osób z niepełnosprawnościami, którzy pełnią istotną rolę w lokalnym systemie wsparcia. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy zapewnia kadrę o wysokich kwalifikacjach, a dla wielu pracowników dodatkowym atutem jest możliwość pracy w miejscu zamieszkania. Szansą na rozwój kompetencji jest także udział w szkoleniach, warsztatach i konferencjach, które pozwalają na podnoszenie kwalifikacji.

Na uwagę zasługuje również rosnący dostęp do psychoterapii dla dzieci i młodzieży, choć nadal istnieją trudności w pozyskaniu specjalistów, co skutkuje długim czasem oczekiwania na pomoc i wysokimi kosztami usług. Jednym z istotnych wyzwań jest także brak fundacji lub stowarzyszeń zajmujących się zdrowiem psychicznym, które mogłyby wesprzeć działania instytucji publicznych i wzmocnić system wsparcia w gminie.

3.4.3. PRZYCZYNY BRAKU REALIZACJI USŁUG SPOŁECZNYCH

Brak realizacji usług społecznych w gminie Łyse wynika z nakładających się na siebie licznych czynników, które w większości powtarzają się we wszystkich gminach powiatu ostrołęckiego, a które w istotny sposób ograniczają możliwość skutecznego działania instytucji pomocowych. Jednym z głównych problemów są **niedobory kadrowe** – brakuje wykwalifikowanych specjalistów, takich jak psychologowie, terapeuci, psychiatry, pracownicy socjalni czy asystenci rodziny. **Niskie wynagrodzenia w sektorze publicznym** nie zachęcają do podejmowania pracy w mniejszych gminach, co skutkuje odpływem kadry do większych miast oraz trudnościami w rekrutacji nowych pracowników.

Ograniczone środki finansowe stanowią kolejną barierę – utrudniają nie tylko rozwój i utrzymanie szerokiej oferty usług społecznych, ale także uniemożliwiają inwestowanie w niezbędną infrastrukturę. Gmina boryka się z **brakami lokalowymi** – niedostosowanymi placówkami, niedoborem gabinetów terapeutycznych, mieszkań chronionych oraz przestrzeni przyjaznych osobom z niepełnosprawnościami.

Na trudności w realizacji usług wpływają również **problemy organizacyjne**. Pracownicy są często przeciążeni obowiązkami, a brak systemowego wsparcia (np. superwizji) pogłębia to obciążenie. Procedury administracyjne bywają zbyt złożone, przedłużające się i nie zawsze czytelne, co utrudnia szybkie podejmowanie działań pomocowych.

Wyzwania występują również w zakresie **transportu** – ograniczona dostępność komunikacji publicznej, oraz znaczne odległości między placówkami a miejscem zamieszkania mieszkańców negatywnie wpływają na efektywność wsparcia.

Dodatkowo, **niski poziom świadomości społecznej** sprawia, że wielu mieszkańców nie wie, jakie usługi są dostępne i gdzie można je uzyskać. Wynika to z niewystarczającej promocji oraz braku spójnego i przejrzystego systemu informowania o formach wsparcia. Utrudnia to **również brak efektywnej współpracy i przepływu informacji pomiędzy instytucjami**, co prowadzi do rozdrobnienia działań i braku całościowego podejścia do potrzeb mieszkańców.

Wszystkie te czynniki składają się na znaczące ograniczenia w zakresie realizacji usług społecznych, co wpływa na jakość życia mieszkańców gminy Łyse i wymaga zintegrowanego, systemowego podejścia do rozwiązywania zidentyfikowanych problemów.

4. PLAN ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH

Zidentyfikowane potrzeby mieszkańców gminy Łyse oraz wyzwania lokalnych instytucji stały się podstawą do opracowania Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Łyse na lata 2025–2029. Głównym celem Planu jest:

Wzmocnienie lokalnej polityki społecznej w gminie Łyse poprzez rozwój skoordynowanych usług wspierających, adekwatnych do potrzeb różnych grup społecznych, w tym osób starszych, z niepełnosprawnościami, z trudnościami psychicznymi oraz rodzin z dziećmi.

Osiągnięcie celu głównego wspierane będzie poprzez realizację celów szczegółowych, dostosowanych do potrzeb konkretnych grup objętych wsparciem. Poniżej przedstawiono zestawienie tych celów.

Osoby starsze

- Zapewnienie możliwości godnego życia i opieki nad osobami starszymi w środowisku lokalnym.

Osoby z niepełnosprawnościami i w kryzysie zdrowia psychicznego

- Rozwój skierowanych na podniesienie komfortu życia osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów

Rodziny z dziećmi

- Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodzin oraz poprawa ich sytuacji życiowej.

Poniżej zaprezentowano zestaw działań przyporządkowanych do poszczególnych celów szczegółowych, z podziałem na obszary wsparcia. Dla każdego działania określono planowany okres realizacji, podmioty odpowiedzialne za jego wdrożenie, szacunkowy koszt oraz potencjalne źródła finansowania.

4.1.OSOBY STARSZE

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/ y odpowiedzialny/ e	Szacunkowy koszt w całym okresie realizacji	Potencjalne źródło finansowania
1. Zapewnienie możliwości godnego życia i opieki nad osobami starszymi w środowisku lokalnym	1.1. Kontynuacja opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób starszych	2025-2029	GOPS	480.000	Fundusz Solidarnościowy
	1.2. Rozwój usług opiekuńczych	2025-2029	GOPS	100.000	Korpus Wsparcia Seniora, budżet Gminy
	1.3. Rozszerzenie roli asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością – umożliwiającego udział w życiu społecznym i kulturalnym	2025-2029	GOPS	1 500.000	Fundusz Solidarnościowy
	1.4. Aktywna praca socjalna – wsparcie w załatwianiu spraw formalnych	2025-2029	GOPS	100.000	Budżet gminy
	1.5. Zachęcanie seniorów w inicjatywach lokalnych, m.in. działaniach Kół Gospodyń Wiejskich	2025-2029	Gmina	60.000	Budżet gminy
	1.6. Budowanie systemu wolontariatu międzypokoleniowego – działania integrujące młodsze i starsze pokolenia	2025-2029	GOKSiR	Ok. 40.000 rocznie	Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, budżet gminy

4.2.OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e	Szacunkowy koszt w całym okresie realizacji	Potencjalne źródło finansowania
2. Rozwój skierowanych na podniesienie komfortu życia osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów	2.1. Kontynuacja opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób z niepełnosprawnością	2025-2029	GOPS	960.000	Fundusz Solidarnościowy
	2.2. Rozwój usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością	2025-2029	GOPS	2 400.000	Fundusz Solidarnościowy
	2.3. Likwidacja barier architektonicznych	2025-2029	Gmina	2 500.000	PFRON, budżet gminy, budżet państwa, samorząd województwa mazowieckiego

4.3.DZIECKO I RODZINA

Cel szczegółowy	Działanie	Okres realizacji	Podmiot/y odpowiedzialny/e	Szacunkowy koszt w całym okresie realizacji	Potencjalne źródło finansowania
3. Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodzin oraz poprawa ich sytuacji życiowej	3.1. Indywidualna praca z rodzinami prowadzona przez asystenta rodziny – w tym wsparcie w rozwiązywaniu trudności wychowawczych, socjalnych i prawnych	2025-2029	GOPS	320.000	Budżet gminy
	3.2. Organizacja spotkań edukacyjnych i informacyjnych dla rodziców – z zakresu wychowania, radzenia sobie z kryzysami, komunikacji w rodzinie.	2025-2029	GOPS, szkoły	10.000	Budżet gminy
	3.3. Prowadzenie poradnictwa prawnego	2025-2029	GOPS	48.000	Budżet gminy
	3.4. Udzielanie poradnictwa psychologiczno-terapeutycznego dla rodzin w kryzysie – w szczególności w przypadkach obniżonego dobrostanu psychicznego rodziców lub dzieci	2025-2029	GOPS	192.000	Budżet gminy
	3.5. Prowadzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci – jako miejsca spędzania czasu po szkole, odrabiania lekcji, uczestniczenia w zajęciach rozwijających zainteresowania	2026 -2028	GOPS, GKRPA	320.000	Budżet gminy
	3.6. Prowadzenie działań w ramach pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom – wsparcie w leczeniu, działania motywujące, kierowanie do specjalistycznych placówek.	2025-2029	GKRPA	250.000	Budżet gminy

5. KOSZTY REALIZACJI PLANU

5.1. PODSUMOWANIE KOSZTÓW

Na podstawie zidentyfikowanych potrzeb społecznych w gminie Łyse oraz zaplanowanych działań w latach 2025–2029, całkowity koszt realizacji planu wsparcia społecznego oszacowano na ponad 9 milionów złotych (9 320 000 zł). Środki te zostaną przeznaczone na kompleksowe działania skierowane do osób starszych, osób z niepełnosprawnościami, osób w kryzysie zdrowia psychicznego oraz rodzin z dziećmi.

Największa część budżetu – ok. 5,86 mln zł – zostanie przeznaczona na działania wspierające osoby z niepełnosprawnościami i osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, w tym rozwój usług asystenckich, opieki wytnieniowej, likwidację barier architektonicznych oraz tworzenie grup wsparcia.

Na wsparcie osób starszych przewidziano łącznie ok. 2,28 mln zł, z czego istotne środki zostaną skierowane na opiekę wytnieniową, rozwój usług opiekuńczych oraz działania aktywizujące i integracyjne, w tym rozwój wolontariatu międzypokoleniowego.

Działania na rzecz rodzin z dziećmi oraz dzieci i młodzieży pochłoną ok. 1,14 mln zł. Obejmują one m.in. indywidualną pracę asystenta rodziny, poradnictwo psychologiczne i prawne, działania edukacyjne oraz prowadzenie placówki wsparcia dziennego.

Finansowanie zaplanowano z różnych źródeł – głównie z Funduszu Solidarnościowego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Programu Korpus Wsparcia Seniora, środków PFRON, budżetu gminy oraz funduszy samorządu województwa mazowieckiego. Zrównoważona struktura źródeł finansowania zwiększa szanse na efektywną realizację planu oraz zapewnia trwałość zaplanowanych działań w dłuższej perspektywie.

5.2. ZESTAWIENIE POTENCJALNYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Ramy finansowe Lokalnego planu deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych gminy Łyse na lata 2025–2029 określają szacunkowe nakłady niezbędne do skutecznej realizacji zaplanowanych działań i przedsięwzięć. Plan zakłada maksymalne wykorzystanie dostępnych źródeł finansowania, w tym środków własnych gminy, funduszy z budżetu Województwa Mazowieckiego, środków krajowych oraz funduszy Unii Europejskiej i innych źródeł zewnętrznych. Celem jest zapewnienie sprawnego wdrażania rozwiązań sprzyjających rozwojowi lokalnych usług społecznych na terenie gminy Łyse.

Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację działań zaplanowanych w Planie będzie zależna od ich zakresu, harmonogramu realizacji, aktualnej sytuacji finansowej gminy Łyse oraz jej możliwości inwestycyjnych. Istotne znaczenie będą miały również założenia długofalowej polityki finansowej i społecznej gminy.

Podstawą planowania ram finansowych są budżet gminy oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa, która określa zasoby przeznaczone na realizację zadań związanych z rozwojem usług społecznych. Prognoza ta uwzględnia również potencjalny wpływ planowanych działań na ogólną kondycję finansową gminy. Jej kształt zależy od czynników makroekonomicznych, takich jak tempo wzrostu gospodarczego, poziom inflacji, sytuacja na rynku pracy oraz zmiany w przepisach dotyczących finansów publicznych i polityki społecznej.

Poniżej przedstawiono zestawienie potencjalnych źródeł finansowania wraz z przypisanymi im obszarami działań. Analiza rozpoczyna się od funduszy unijnych jako źródeł o najwyższym poziomie, następnie uwzględniono środki pochodzące z budżetu państwa, budżetu Województwa Mazowieckiego, a także inne dostępne fundusze i instrumenty wsparcia.

Tabela 11. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	Zdrowie pracowników	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Zdrowie psychiczne w pracy	Wsparcie zdrowia psychicznego pracodawców i pracowników, w tym profilaktyka wypalenia zawodowego.
	Usługi społeczne i zdrowotne	Osoby starsze	Dzienne Domy Opieki Medycznej	Tworzenie i wsparcie funkcjonowania placówek oferujących dzienną opiekę medyczną.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Mieszkania treningowe i wspomagane	Zapewnienie warunków do samodzielnego funkcjonowania osób wymagających wsparcia.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Wsparcie dla opiekunów osób zależnych poprzez czasowe przejęcie opieki.
		Osoby starsze	Aktywizacja seniorów	Zwiększenie samodzielności, przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i aktywizacja seniorów.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Usługi asystenckie	Pomoc osobom z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi teleopiekuńcze	Zdalne monitorowanie stanu zdrowia i bezpieczeństwa osób starszych lub niesamodzielnych.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Transport dla osób potrzebujących wsparcia, np. do placówek zdrowotnych czy społecznych.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Transport door-to-door	Indywidualny transport dla osób o ograniczonej mobilności.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi opiekuńcze	Świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania.
		Osoby starsze, Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie mieszkania	Adaptacja mieszkań do potrzeb osób starszych lub z niepełnosprawnościami.
	Usługi społeczne na rzecz rodzin	Rodziny z dziećmi	Mediacje rodzinne	Pomoc w rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych poprzez mediacje.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Konsultacje i porady psychologiczne	Wsparcie psychologiczne, psychoedukacja i działania profilaktyczne.

Program	Działanie	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom	Terapeutyczne i społeczne wsparcie osób z problemem uzależnień oraz ich rodzin.
		Rodziny z dziećmi	Poradnictwo prawne	Udzielanie porad prawnych w zakresie funkcjonowania rodziny.
		Rodziny z dziećmi	Terapia rodzinna	Terapia dla rodzin przeżywających trudności we współżyciu społecznym lub emocjonalnym.
		Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Psychoterapia indywidualna	Pomoc psychoterapeutyczna dla osób indywidualnych.
		Rodziny z dziećmi	Grupy wsparcia i warsztaty wychowawcze	Wzmacnianie kompetencji rodzicielskich i wymiana doświadczeń.
		Rodziny z dziećmi	Praca socjalna	Świadczenia pracy socjalnej na rzecz rodzin wymagających wsparcia.
	Rewitalizacja miast	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Likwidacja przeszkód utrudniających poruszanie się osobom z niepełnosprawnościami.
		Osoby z niepełnosprawnościami	Dostosowanie obiektów	Przystosowanie budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, poprawa dostępności przestrzeni publicznej.
Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027	-	Wszyscy mieszkańcy	Paczki żywnościowe/posiłki oraz działania towarzyszące, - warsztaty i doradztwo.	Zapewnienie osobom najbardziej potrzebującym podstawowej pomocy żywnościowej w formie paczek lub posiłków oraz umożliwienie im udziału w bezpłatnych warsztatach na rzecz włączenia społecznego
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego	Program Aktywny Maluch 2022-2029	Rodziny z dziećmi	Usługi opieki nad dziećmi	Tworzenie i funkcjonowanie nowych miejsc opieki dla dzieci do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce, dzienni opiekunowie) poprzez dofinansowanie inwestycji infrastrukturalnych oraz kosztów bieżących.

Źródło: opracowanie własne

Tabela 12. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	Budżet państwa (80% lub 50% w zależności od modułu)	Program senior+	Osoby starsze	Dzienne Domy „Senior +” i Kluby „Senior +	Moduł 1 – jednorazowe wsparcie finansowe na utworzenie i/lub wyposażenie ośrodka wsparcia Moduł 2– zapewnienie funkcjonowania już istniejących ośrodków wsparcia, utworzonych w ramach modułu 1.
	Budżet państwa - Fundusz Solidarnościowy	„Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego lub powiatowego.
		„Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych	Osoby z niepełnosprawnościami, Rodziny z dziećmi	Opieka wytchnieniowa	Odciążenie członków rodzin lub opiekunów poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego lub powiatowego.
		„Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Organizacji Pozarządowych	Osoby z niepełnosprawnościami	Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	Celem Programu jest wprowadzenie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. O uzyskanie środków na realizację zadań w ramach Programu, mogą ubiegać się Organizacje pozarządowe.
		„Centra opiekuńczo-mieszkalne”	Osoby z niepełnosprawnościami	Centra opiekuńczo-mieszkalne	Stworzenie miejsc, gdzie osoby niepełnosprawne mogą zamieszkiwać na zasadach pobytu dziennego lub całodobowego, zapewniając im niezależność i samodzielność. Program adresowany jest do gmin i powiatów, które organizują usługi zamieszkiwania w formie pobytu dziennego lub całodobowego w Centrach.

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
	Budżet państwa (<80%) i budżet gminy (>20%)	Korpus Wsparcia Seniorów	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze dla seniorów	1. Pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych (np. pomoc w robieniu zakupów, przygotowywaniu posiłków, sprzątanii), 2. Podstawowa opieka higieniczno-pielęgnacyjna (pomoc w myciu, ubieraniu, poruszaniu się), 3. Zapewnienie kontaktów z otoczeniem (pomoc w uczestniczeniu w wydarzeniach społecznych, zapewnienie towarzystwa), 4. Dofinansowanie zakupu i użytkowania opasek bezpieczeństwa lub innych urządzeń, 5. Wsparcie w utrzymaniu samodzielności w miejscu zamieszkania
	Budżet państwa (<60%) i budżet gminy (>40%)	„Opieka 75+”	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne usługi opiekuńcze	Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób w wieku 75 lat i więcej, które są osobami samotnymi, samotnie gospodarującymi, a także tych które pozostają w rodzinie.
	Budżet państwa (100%)	„Za życiem”	Rodziny z dziećmi	Wsparcie rodzin z dziećmi	Kompleksowe wsparcie dla rodzin z dziećmi z ciężkimi niepełnosprawnościami lub nieuleczalnymi chorobami, a także dla kobiet w ciąży i ich rodzin. Wsparcie obejmuje m.in.: jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł, asystenci rodzin, wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i jego rodziny, usługi wspierające i rehabilitacyjne.
	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - finansowany z budżetu państwa, pracodawców i innych źródeł	„Dostępna przestrzeń publiczna”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do przestrzeni publicznej, informacji i komunikacji, a także technologii, urządzeń oraz usług powszechnie dostępnych lub powszechnie zapewnianych, na zasadzie równości z innymi osobami.
		„Samodzielność – Aktywność – Mobilność!” Mobilność osób z niepełnosprawnościami	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi transportowe	Wzrost niezależności osób z niepełnosprawnościami oraz ułatwienie im aktywności społecznej lub zawodowej poprzez zapewnienie dostępu do korzystania z samochodu osobowego.
		„Dostępność ponad barierami”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usuwanie barier architektonicznych	Rozwój i zwiększenie dla osób z niepełnosprawnościami dostępności przestrzeni fizycznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, a także dostępności produktów i usług, w tym dotyczących turystyki, rekreacji i kultury.

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
		„Centra informacyjno-doradcze dla osób z niepełnosprawnością”	Osoby z niepełnosprawnościami	Usługi wspierające osoby z niepełnosprawnościami	Uruchomienie centrów oferujących kompleksowe wsparcie informacyjne, doradcze i eksperckie dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich otoczenia, w tym w zakresie doboru technologii asystujących.
		„Zajęcia klubowe w WTZ”	Osoby z niepełnosprawnościami	Aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Rehabilitacja społeczna i zawodowa w formie warsztatów terapii zajęciowej.
		„Wsparcie Inicjatyw”	Osoby z niepełnosprawnościami	Integracja i aktywizacja osób z niepełnosprawnościami	Promowanie działań na rzecz aktywizacji środowiska osób niepełnosprawnych
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (moduł 1 i 2) oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej (moduł 3)	Budżet państwa (80%) i budżet gminy (20%)	Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028	Rodziny z dziećmi	Opieka żywnościowa	Moduł 1 i 2 - zapewnia pomoc dzieciom, uczniom i młodzieży oraz obejmuje pomocą osoby dorosłe, zwłaszcza osoby starsze, chore, niepełnosprawne i samotne w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Moduł 3 - wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole.
Samorząd Województwa Mazowieckiego	Budżet Województwa Mazowieckiego (max. 80%)	„Wsparcie osób z niepełnosprawnościami na Mazowszu”	Osoby z niepełnosprawnościami	Dostęp do kultury dla osób z niepełnosprawnościami	Ułatwienie osobom z niepełnosprawnościami dostępu do instytucji kultury, dla których organizatorem jest Samorząd Województwa Mazowieckiego, poprzez możliwość skorzystania z ich oferty za preferencyjną cenę biletu, tj. 1 zł brutto za osobę z niepełnosprawnościami i 1 zł brutto za towarzyszącego jej opiekuna
		„Mazowsze dla Seniorów 2025”	Osoby starsze	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób starszych	Aktywizacja osób starszych, zapobieganie ich wykluczeniu i utracie samodzielności oraz polepszenie jakości życia mieszkańców regionu w wieku senioralnym. Działanie polega na udzieleniu gminom, miastom na prawach powiatu z terenu województwa mazowieckiego oraz dzielnicom m.st. Warszawy, pomocy finansowej przeznaczonej na realizację

Jednostka odpowiedzialna	Źródło finansowania/ Fundusz	Program	Obszar wsparcia	Obszar dofinansowania	Opis
					własnych zadań bieżących gmin, miast na prawach powiatu oraz dzielnic m.st. Warszawy, będących inicjatywą rad seniorów
		„Mazowsze dla Zdrowia Psychicznego 2025”	Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego	Promocja i ochrona zdrowia psychicznego	Wspieranie zadań związanych z promocją zdrowia psychicznego i profilaktyką zaburzeń wśród mieszkańców Mazowsza
		„Mazowsze dla młodzieży”	Rodziny z dziećmi	Aktywizacja młodzieży	Tworzenie i rozwój Młodzieżowych Rad poprzez dofinansowanie działań edukacyjnych, promocyjnych oraz organizacyjnych. Dotacje obejmują m.in. szkolenia dla młodzieżowych radnych i ich opiekunów, kampanie informacyjne oraz realizację inicjatyw młodzieżowych.
		„Mazowsze dla lokalnych centrów integracyjnych”	Wszyscy mieszkańcy	Integracja i aktywizacja mieszkańców	Zadania aktywizujące, integrujące i rozwijające lokalne społeczności poprzez zapewnienie podstawowej infrastruktury (takiej jak np. świetlice wiejskie, gminne/osiedlowe ośrodki kultury, domy kultury, domy pomocy społecznej, itp.) pełniące rolę tzw. „centrum integracyjno-kulturalne”
		„Mazowsze dla zdrowia 2025”	Wszyscy mieszkańcy	Promocja i ochrona zdrowia ogółem	Pomoc finansowa ze środków budżetu Województwa przeznaczona jest na zadania własne powiatów oraz miast na prawach powiatu o charakterze bieżącym z zakresu promocji i ochrony zdrowia, niebędące inwestycją, wyłączeniem działań związanych z profilaktyką zaburzeń i promocją zdrowia psychicznego.
Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej	Budżet państwa	Bon senioralny	Osoby starsze	Usługi opiekuńcze	Program wsparcia finansowego dla osób powyżej 75. roku życia, które wymagają regularnej opieki i mają bliskich aktywnych zawodowo.

Źródło: opracowanie własne

6. SYSTEMY MONITOROWANIA I OCENY

Poniżej przedstawiono system monitorowania realizacji, osiągania wskaźników oraz oceny skuteczności i efektywności Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Łyse na lata 2025–2029. Szczególny nacisk położono na jasne i mierzalne określenie metod ewaluacji podejmowanych działań, tak aby możliwa była obiektywna i kompleksowa ocena ich wpływu na poprawę jakości życia mieszkańców oraz rozwój społeczny gminy.

Proces ewaluacji obejmować będzie zarówno analizę stopnia realizacji zaplanowanych zadań, jak i ocenę osiągnięcia przyjętych wskaźników rezultatu oraz oddziaływania. Monitoring wskaźników w ramach poszczególnych obszarów wsparcia będzie prowadzony w sposób systematyczny, z wykorzystaniem danych ilościowych i jakościowych. Taki model pozwoli na bieżące reagowanie na zmieniające się potrzeby, elastyczne modyfikowanie działań oraz zapewnienie ich wysokiej efektywności i skuteczności.

6.1. WSKAŹNIKI REZULTATU I PRODUKTU

Wskaźniki służące monitorowaniu realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Łyse na lata 2025–2029 zostały przypisane do poszczególnych celów szczegółowych. Ich zastosowanie umożliwi ocenę stopnia realizacji głównego celu, którym jest wzmocnienie lokalnej polityki społecznej poprzez rozwój skoordynowanych usług wspierających wrażliwe grupy społeczne.

Wskaźniki zostały uporządkowane zgodnie z poszczególnymi obszarami interwencji. Warto podkreślić, że niektóre z nich, ze względu na ich przekrojowy charakter, mogą odnosić się do więcej niż jednego obszaru wsparcia, mimo że przypisano je do konkretnego celu. Szczegółowy wykaz wskaźników monitorujących realizację celów szczegółowych zawiera **Tabela 13**.

Tabela 13. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia

OSOBY STARSZE		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
1.	Zapewnienie możliwości godnego życia i opieki nad osobami starszymi w środowisku lokalnym	Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania (w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych)
		Liczba osób starszych z niepełnosprawnościami objętych wsparciem asystenta osobistego
		Liczba zrealizowanych inicjatyw i wydarzeń międzypokoleniowych z udziałem wolontariuszy
OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI I W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
2.	Rozwój skierowany na podniesienie komfortu życia osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów	Liczba osób objętych opieką wytchnieniową w ciągu roku
		Liczba osób korzystających z usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością
RODZINA Z DZIEĆMI		
I.p.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
3.	Wzmocnienie funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodzin oraz poprawa ich sytuacji życiowej	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem asystenta rodziny
		Liczba rodzin objętych wsparciem psychologiczno-terapeutycznym
		Prowadzenie działań w ramach pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom – wsparcie w leczeniu, działania motywujące, kierowanie do specjalistycznych placówek

Źródło: opracowanie własne

6.2.OPIS SYSTEMU MONITOROWANIA REALIZACJI PLANU I OSIĄGNIĘCIA WSKAŹNIKÓW

System monitorowania realizacji Planu oraz osiągania wskaźników ma na celu zapewnienie skutecznego nadzoru nad postępem wdrażania zaplanowanych działań oraz ocenę stopnia realizacji założonych celów. Efektywne monitorowanie jest kluczowe dla sukcesu całego przedsięwzięcia - dzięki systematycznej analizie możliwe będzie nie tylko bieżące śledzenie zgodności działań z założeniami, ale również szybkie reagowanie i wprowadzanie korekt w przypadku napotkanych trudności. System ten zapewni transparentność oraz odpowiedzialność w procesie realizacji Planu, wspierając skuteczne zarządzanie usługami społecznymi w gminie Łyse.

Monitoring realizacji Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Łyse na lata 2025–2029 oraz stopnia osiągania wskaźników będzie prowadzony we współpracy ze wszystkimi lokalnymi interesariuszami zaangażowanymi w opracowanie dokumentu, w tym:

- Przedstawicielami władz gminy Łyse,
- Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- Jednostkami organizacyjnymi gminy,
- Organizacjami pozarządowymi,
- Innymi partnerami społecznymi i instytucjonalnymi.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej opracuje analizę służącą stworzeniu corocznych raportów oceniających postępy w realizacji Planu. Kluczową rolę w procesie monitorowania pełnić będą wskaźniki, które odzwierciedlą stopień osiągnięcia oczekiwanych rezultatów oraz efektywność podejmowanych działań.

6.3.OCENA SKUTECZNOŚCI I EFEKTYWNOŚCI PLANU (EWALUACJA)

Ostatnim etapem wdrażania Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych Gminy Łyse na lata 2025–2029 będzie przeprowadzenie ewaluacji podjętych działań. Głównym celem ewaluacji jest ocena efektów oraz zasadności prowadzonych działań monitorujących. Ewaluacja pozwoli na określenie, w jakim stopniu zostały osiągnięte cele zawarte w Planie, a także umożliwi ocenę skuteczności oraz efektywności realizowanych interwencji.

Proces ewaluacji będzie składał się z dwóch etapów:

1. **Ewaluacja on-going (bieżąca)** – stanowi integralny element monitorowania realizacji Planu. Jej zadaniem jest systematyczne śledzenie postępów oraz ocena stanu realizacji poszczególnych celów operacyjnych. Dzięki temu możliwe będzie szybkie reagowanie na pojawiające się trudności, wprowadzanie korekt oraz dostosowywanie działań do zmieniających się warunków. Proces ten będzie realizowany we współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Łysach oraz innymi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację Planu.
2. **Ewaluacja ex-post** – prowadzona po zakończeniu okresu realizacji Planu. Obejmuje analizę rezultatów oraz trwałości wdrożonych rozwiązań. Służy ocenie, w jakim stopniu zostały osiągnięte cele Planu oraz jaka była efektywność wykorzystania zasobów – zarówno finansowych, jak i organizacyjnych. W ramach tej ewaluacji zostaną zestawione wykonane działania oraz ich wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców Gminy Łyse.

Zaleca się, aby ewaluacja postępów w realizacji Planu była prowadzona co najmniej raz w roku.

7. SPIS ELEMENTÓW GRAFICZNYCH

TABELE

Tabela 1. Liczba mieszkańców w gminie Łyse w podziale na płeć w latach 2022-2024 9

Tabela 2. Pozostałe ważne wskaźniki demograficzne w gminie Łyse 10

Tabela 3. Poziom bezrobocia w gminie Łyse w latach 2022-2024 10

Tabela 4. Poziom wykształcenia mieszkańców w gminie Łyse..... 11

Tabela 5. Liczba osób z danych grup społecznych w gminie Łyse w latach 2022-2024 11

Tabela 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w gminie Łyse w latach 2022-2024 12

Tabela 7. Informacje o personelu i kosztach utrzymania OPS w gminie Łyse dla lat 2022-2024 13

Tabela 8. Liczba rodzin korzystająca ze świadczeń pieniężnych, niepieniężnych oraz pozostałych usług w gminie Łyse w latach 2022-2024..... 13

Tabela 9. Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w ramach zadań własnych wraz z kwotą świadczeń w gminie Łyse w latach 2022-2024 14

Tabela 10. Usługi środowiskowe świadczone na terenie jednostki..... 15

Tabela 12. Obszary dofinansowania w ramach funduszy unijnych..... 28

Tabela 13. Obszary dofinansowania w ramach budżetu państwa oraz jednostek samorządowych 30

Tabela 14. Wskaźniki rezultatu i produktu w podziale na obszary wsparcia 34

WYKRESY

Wykres 1. Liczba mieszkańców w gminie Łyse w podziale na płeć i grupy wiekowe w 2024 roku 10

MAPY

Mapa 1. Lokalizacja gminy Łyse..... 9

Przewodnicząca
Rady Gminy Łyse